

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre.....	24 kor. (12 fr.)
Félévre.....	12 „ (6 „)
Negyedévre.....	6 „ (3 „)
Egy hó.....	2 „ (1 „)
Egyes szám.....	8 fillér (4 kr.)
Vidékre.....	10 „ (5 „)

Megjelenik mindennap
korán reggel.
Unnep és vasárnap után is.

Kolozsvár 1903.

Főszerkesztő: Dr. PAPP JÓZSEF.

Kedd, Augusztus 4.

A mágnes-kaszinó
pongyolában.

Kolozsvár, aug. 3.

(h.) Egy pillanatra ismét ki-nyíllottak a kaszinók ajtóit és mi, a »misera plebs« ujából betekintést nyerhetünk a kaszinó előttünk félve titkolt rejtekeibe.

Valahányszor ezek az ajtók kinyílnak: dögleletes szag árad szét e hazában. Mert mit láttunk eddig is ott? A kártyalovagokat, a kaszinói becsület gloriifikálását és e kettőből összekombinálva néha sipistákat, néha pedig azokat, akik komoly képpel bíraskodtak emberek felett, vajjon meg van-e nekik a kaszinó szabályaiban körülírt becsületük?

Mint mondom: eddig azon a kis részen, mely néha, néha a kaszinók omlatag falai között támadt, nem láttunk egyebet, mint: a lovagokat, a sipistákat, a becsületbírákat. Most egy új alak tűnt elő, a kaszinók rejtett homályából: a vesztegető, ki mérget kevert Magyarországnak közéletének megfertőztetésére. A kaszinó tagja ő is: gr. Szápáry László, kire már rebesgetik, hogy az agya kissé nincs ténben és valószínű, ha büntetőjogi felelősségre vonásról lenne szó: okvetlen ki-mondanák a paralízis progresszívát, melyet az ilyen uri kalózkodók számára talált ki a szolgálatkész orvosi tudomány.

Ugyancsak a kaszinó alakja báró Bánffy Miklós is, kinek, mint ismeretes most már, nagyon szép szerepe jutott ebben a gyalázatos ügyben. Neki kellett megszöktetni a kerítőt, a főgazembert és ezt a feladattal híven teljesítette. Mert Szápáry László barátja volt ő, sőt talán egykor hivatalnok is Fiumében.

Eddig tehát ketten vannak a kaszinó oszlopai közül: az egyik egy »idegbajos«, a másik, ki még nem is régen szabadult fel a gondnokság alól. Mert kilenczágú koronás bölcsőben születtek, hát közszerepléshez juthatott nálunk mind-akettük. Ha nem így történik, képesseikkel jótéle díjnokok is alig lehetnének.

Elhez a társasághoz csatlakozott a miniszterelnök sőgőre: gróf Teleki Gyula. S a többiek: a Hagara Viktorék és ki tudná még megmondani, hogy a kaszinó tagjai

közül kik. Most itt állanak ujából előttünk, gyalázatosabb mezben, mint akkor, mikor egy-egy uri kártyakorrigálót löktek ki maguk közül.

Szóljunk-e azután arról, ki ez-ídszerint Magyarország miniszterelnöke? Szóljunk-e a volt horvát bárőről, erről a hidegarcu, adoptált vagy talált ivadékról, ki ma, mikor odaállott a parlamenti vizsgálóbizottság elé, — mely most a nemzeti lelkiismeretnek eleven mandatóriusa; — bizonyára megtagadott minden közösséget ezekkel a barátjaival, kikkel együtt ebédelt, vacsorázott, kocsikázott, tárgyalt nap-nap után? Mit lehet mondani erről az emberről, ki mindaddig hazudott csak. Hazudott ő Felségének, hazudott a parlamentnek, hazudott Kossuth Ferencnek és bizonyára a hazugságok láncában nem utolsó gyöngyszemet fog képezni az a hazugság, melyet ma a parlamenti bizottság előtt, mint becsületbeli vallomást ad elő.

Szápáry László gróf becsület-szavára kijelentette, hogy a miniszterelnök nem tudott semmiről. Mióta lett köztudomású dolgokkal szemben bizonyító erejű egy vád-lott becsület-szava? Mert Szápáry László ebben a gyalázatos vádlott és nem más: habár a törvényes büntetés ki fogja is kerülni? Mert annak a becsület-szónak ereje megdőlt abban a pillanatban, amint kitűdött, hogy Szápáry testi-lelki jó barátja a horvátnak, hálás embere, mert annak idején az ő befolyása segítette a kormányzói székbe? Ha ehhez hozzávesszük, hogy Szápáry gróf va-gyonilag rendezetlenebb viszonyok között volt, mint akármelyik más államhivatalnok kartársai, akkor nem kell különösebb észbeli tehetség annak a felderítéséhez, hogy ennek a kloaka illatu pénznek eredete hol található.

Igy a kaszinó urai. Ezek a nem-zet vezetői. Dicsőség nekik, hogy Magyarországot megvásárolhatónak vélték. Hogy azt hitték a becsületek szegénység felváltható becsület-gazdagságra. Hát csalódtak? Az ő szemükben; az egy kis kaland; nem fogják kilöki maguk közül sem Szápáryt, sem Bánffy Miklóst,

sem a többieket. De a nemzet szemében, épp oly becsületlenek mint a hamis kártyások: amint hogy nincs is különbség közöttük. Ezek a kártyákat hamisítják emezek a nemzet közvéleményét akarták meg-hamisítani. A kártyákat rosszul ke-verték: a hamisítás kiderült. A nemzet pedig meg fogja formálni ítéletét ezekkel a politikai sipistákkal szemben.

— Az ellenzék felirati javaslata. Elkészült immár az ellenzéknek felirati ja-vaslata, mely a király előtt akarja feltárni a magyar nemzet elviselhetetlenül súlyos katonai terheit. A nehéz terheket, melyeket nem édesít meg az a tudat, a mi minden valamire való nemzet egyenes életfel-tétele: hogy a hadsereg nemzeti legyen. A mi hadseregünk nem csak, hogy nem nem-zeti, de egyenesen nemzetellenes. Ilyenképen csoda-e, ha szívvel-lelékkel és vasakarattal törünk az újabb megadóztatás eszméje ellen?

A felirati javaslat — ismételjük — kellő módon föltárja ezt a vigasztalan hely-zetet. Így ír egy helyen:

»Pájdalmas érzéseinket fokozza, hogy Felséged kormányai nemcsak elmulasztották a törvényes magyar hadsereg fogadását, hanem vasakarattal nyomják el a magya-rországi hadcsapatokban a magyar nemzeti érzéseket. Ezeket a csapatokat mindig tá-voltartják azoktól a helyektől, a hol a nem-zeti érzések lüktetnek. Katonáink nem oszthatnak nemzeti nem a gyászban, sem az örömben. Nem állanak a nemzet érzelmevilágának hatása alatt. Lelkükbe nem oltathatják a magyar dicsőségnek álmait. Becsülgynak nem fokozhatjuk a halál megvetését. Minket következtében olyan hadsereg áll a Felséged parancsa alatt, mely nélkülözzi a kitartásnak, erőfeszítésnek és hősiességnek ezen etikai erélyét, a mely a nemzeti eszmében rejlik és a mely nehéz próbák idejében a győzelemnek egyik fő tényezője.

Ragaszkodnunk kell tehát a magyar hadsereg felállításához a harcokességgé fo-kozása érdekében. És ragaszkodunk ahhoz hozzánk politikai egységének a magyar nemzeti eszme által való megszilárdulása és betetőzése érdekében is. A nemzeti eszme nem ködkép és nem költészet, hanem réa-lis valóság. Ezt az eszmét a nyelvnek, az irodalomnak, a hajdanakornak és a tartós együttlétnek közössége hozta létre. Ebben tehát a közös szeretetnek, közös dicsőség-nek, közös munkásságnak és közös remé-nyeknek közös érzése rejlik. A nemzeti eszme közös bölcsőket ringat a közös sir-hantok fölött. Ósapaínknak nyelve, dala, bölcsessége, törvénye, vídámága és szene-vése szólal meg a nemzeti eszmében. Ez a mi földi ékességünk, a mi nagy örökségünk, ami szent hagyatékunk.

Erről tehát nem mondhatunk le és ennek érvényt szerzünk a kormányzás min-

den ágában. Mivel pedig a tennálló hadszer-vezet, mely nem alapul törvényen, a magyar nemzeti eszme fejlődését gátolja és mivel a magyar hadsereg, amely törvényben győ-keredzik, ama fejlődést előmozdítaná; mi-vel továbbá a magyar hadsereg emelne a magyar királyság történelmi befolyását és Felséged trónjának fényét, tekintélyét és hatalmát: ennél fogva hódolatteljes hűsé-günk ösztönzésével fejezzük ki azt a meg-győződést, hogy törvényhozói munkásságunk fennakadása kizárólag abban rejlik, hogy az 1867. évi XII. törvénynek a magyar hadse-regre vonatkozó parancsa nincsen életbe léptetve és mindaddig rendes törvényho-zói munkásság nem remélhető, míg Felséged kormányai az a fonák politikát követik, hogy az 1867. évi kiegyezésnek azt a ré-szét, mely hazánktól áldozatot igényel, szí-gorúan végrehajtják; ellenben a részét, mely a nemzeti eszme fejlődésének útját egyengetni volna hivatva, következetesen mellőzik.

Milyen sorsot készít a többség e ja-vaslatnak? Félve sejtjük. De az ellenzék ezzel is: megtette kötelességét.

Tomasics Miklós.

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, aug. 4.

Lapunk tegnapi számának távirati ro-vatában már hírt adtunk Tomasics Miklós tárczanélküli horvát-szlavon miniszternek miniszteri állásáról való lemondásáról.

Kétségtelen volt, hogy e lemondás nem lehet összefüggésben az országos bot-ránnyá fejlődött megvesztegetési ügygel, mert erre való vonatkozásban a miniszte-riumnak szolidarisának kell lennie, s így egyes miniszternek kiválása el sem képzel-hető s mert a vizsgálat befejezte előtt a miniszterium le sem mondhat, ha csak a be-ismerés látszatát nem akarja keltetni.

Utána jártunk tehát e gyors és várat-lan lemondás okainak, melyre nézve telje-sen megbízható forrásból a következő fel-világosítást kaptuk.

Tomasics Miklósnak azért kellett mi-niszteri állásáról lemondania, mert az ál-landó összeférhetlenségi bizottság július 31-én tartott ülésén kimondotta, hogy mi-niszterré történt kinevezetése alkalmával a magyar országgyűlés tagjává történt vá-lasztásáról le kellett volna mondania s ma-gát új választásnak kellett volna alávetnie s bár ebbeli mulasztását rosszízűségnek nem találta arra kötelezte, hogy az ítélet bejelentésétől számított 8 nap alatt a magyar országgyűlési képviselői állásáról mondjon le.

Ez ítélet szükségesszerű konvencziáját vonta le Tomasics Miklós, midőn minisz-teri állását ő Felsége rendelkezésére bocsátotta.

Magáról a közjogilag nagyfontosságú ítélet hozataláról a következőket jelentjük: A miniszter összeférhetlenségét Ku-bik Béla orsz. képviselő, a függetlenségi párt ez agilis tagja jelentette be a képví-selőháznak július 20-án tartott nyílt ülésén. Az ezen bejelentés alapján július 31-ére összehívott gyűlésen, melyen az összefér-

SZERKESZTŐSÉG

és

KIADÓHIVATAL

Egyetem-utca 7., (Lyceum-ngomda.)

HIRDETÉSEK DIJA:

Négyszög centiméterenként 8 fillér.

(parosok és kereskedők kedvezményben részesülnek)

Nyílttér soronként 40 fillér.

hetetlenségi bizottságnak kilenc tagja, köz-tük három ellenzéki képviselő vett részt, Tomasics Miklós is személyesen megje-lent, hogy védekezését előterjessze.

A védelem oda kulminált, hogy az összeférhetlenségi törvény 238-ának azon intézkedése, mely szerint, ha valamely orsz.-gyűlési képviselő a képviselői állással ösz-szeférhető állásra kinevezetik, képviselői állásáról 48 óra alatt lemondani s magát új választásnak alávetni köteles, vele, mint horvát-szlavon képviselővel szemben ugyan-ezen törvény 27. §-ára való tekintettel nem alkalmazható.

A miniszter védelme közben több köz- és alkotmány-jogi kijelentést is tett, melyért a nyilvános tárgyaláson erős megtámadtatásban részesült, különösen a függetlenségi párti Vertán Endre részéről, kinek felszólalása után két kijelentését, — melyek arra vonatkoztak, hogy ő a minisz-ter testületi delegatio útján tegye a magyar országgyűlésnek és hogy ha az összeférhe-telenség kimondatnék s ő kénytelen lenne magyar országgyűlési képviselői állásáról lemondani, a horvát-szlavon-dalmát ország-gyűlésnek nem lenne morális kötelessége új választást elrendelni — kénytelen volt visz-szavonni, illetve odamódosítani, hogy ő a delegatio szót nem közjogi értelemben, ha-nem csak a választás módjára értette és a morális kényszerrel sem az új választás meg-egjtésére, hanem csak arra vonatkoztatta, hogy esetleg nem őt, hanem más valakit választhatnának meg.

Ezután tartatott meg a párttanács-kozás, melyen a bizottság az előadói javas-lat ellenében a fentebbi jelzett ítéletet hozta, az ítélet és indokolásának szerkesz-tésével Vertán Endrét bízták meg, kinek ellenvéleménye szótöbbséggel elfogadtatott.

A parlamenti vizsgálóbizott-ság tárgyalása.

— Expressz tudósítás. —

Budapest, aug. 3.

A gyülekezés.

A mai nap fordulatot jelent a veszte-gelési ügy lefolyásában. Ha eddig a kormány-nak volt reménye, hogy a vizsgálat nem fog többre menni, mint a mennyire Szápáry vallomásaival ment volt; úgy ez a remény ma alighanem hiúnak fog bizonyulni és néhány óra múlva már tiszta képe lesz a parlamenti bizottságnak az egész piszkos ügy előzményeiről. Olay Lajos elhatározta, hogy szombati elhatározásával ellentétben meg fogja nevezni azokat a tanukat, a kik ismerik az összes részleteket. Olay újabb vallomásra jelentkezik és a mai ülés e-lején megnevezi a tanukat. Ez a folyosó szenzá-ciója az ülés megnyitása előtt.

Értesülésünk szerint Olay az illetők beleegyezésével kérni fogja a következő ta-nuk beidézését:

Olasz Mátyás Lajos.
Löwinger Márton.
Marmorstein Ignác.
Dr. Goldner Adolf.
Grossmann Mór.
Bokányi Dezső.

földre és jóakaró kicsinyléssel vettek részt az emberek mulatságában. Mosolyogtak a felszálló tüzes szomorú fűznek, a kanyargó, sietőre kigyónak... és egészen el is fe-lejtették egy darabig a békának, kutyának nevetni, valami szebb, bájosabb melódia csemeté feléjük.

Lágyan sző, édes hegedűszó sirt bele az éjszakába bubánatos dalt küldve a csil-lagok felé.

A csillagok elértek a hegedű zoko-gását s részvételt csillogtak alá.

Mikor elhallgatott a hegedű is és a rendes mindennapi koncert is szünetelt egy keveset, akkor beszédes ragyogással néztek megint össze a csillagok. Nézték egymást, lenéztek a fák mozdulatlan lombjaira, néz-ték a jökevő hold mosolygását... szóval élvezték a csodaszép nyári estét, minden legapróbb részletével, minden békés harmó-nikus szépségével.

Könnnyű a csillagoknak! — Mikor ők megjelennek, nekik mindig kész a mulat-ságuk. Mikor ők akarják, hódolattal méltatja legszebb színében magát minden, min-den a világ.

Valahányszor csak ők akarják, mindig megírhatják róluk hirtelen krónikákat. »Tegnap este égboltunk az összes csillagok közre-működésével sikerült estélyt rendezett!«

Nem úgy mint nálunk, a hol minden apró-cseprő akadály megzavarja cirkulusain-akat és elrontja mulatságunkat.

Persze, persze! Nagyobb az összetar-tás, csodálatosabb az összhang odafenn.

Jó dolguk is van a csillagoknak! — Különbösen mikor oly csöndesen mosolygó, nyájas, tiszta nyári est van, olyan hangulat-keltő, titkos varázsszal teli nyári est.

TÁRCA.

Nyaralunk.

Irta: Elza.

IV.

Csöndesen mosolygó, nyájas, tiszta nyári esténk volt a minap. Olyan igazi han-gulatkeltő, titkos, megfelfejthetlen varázsszal teli est. Ünnepi, estélyi öltözkézt vette fel az ég, nem volt azon egy makulányi folt, egy atomnyi fellegecske sem. Fényes, na-gyon fényes mulatságok rendeztek odafönn. Szövekezt az ég a földdel s együtt mu-lattatták a díszes vendégsereget: ragyogó, fénylő, gyönyörű csillagok sokaságát. Meg-annyi kitűnőség mindahány. Legragyogób-bak, legünnepeltebbek az ismert csillagok. Az estélyi arisztokrátái. Mosolygó, hideg büszkeséggel bámulja magát a göncöl sze-kerre. Olykor-olykor kacéran pislogat egyik ragyogó szemével az őt körülragyogó bá-mulók tömegére. Őt mindenki ismeri, min-denki látja s mintha csak valami földi mulatságon volnánk, összesugnak-bugnak égiek, földiek egyaránt: »Itt a nagy Göncöl! Látjátok? csodáljátok a nagy Göncöl!«

Odább még pompásabb, még tündök-lőbb egyéniség vonja magára a közfigyel-met: jó barátunk, kedves ösmerősünk: az esthajnalcsillag. Föltétlenül bámulatra méltóbb még a Göncöl szekerénél is. Mert könnyű ennek feltűnni, hivalkodni, mikor hét erőssége, hét oszlopa, hét csillaga van. Állanának csak azok távol egymástól, sza-naszó szőrvá, ugyan mivel volnának kü-lönbek más millió, meg millió csillagocskánál? De ime a Vénusz egyedül áll. Nem társairól, hanem önmagáról lehet felismerni.

Páratlan, csodaszép, egyedülálló csillaga az égnek! Nincs összhangban a többiekkel, nem a mások kénye-kedve tette ismérté, széppé, hanem saját nagyságában, saját egyéni ragyogásában rejlik bűbájos szépsége. Olyan is az egész égbolt, mintha érte ragyogna, érte élt, érte csillogna mindenki.

Miért is áll üresen a Göncöl szekeré-nek rudja? Miért nincs eléje fogva néhány hozzáillő szárnyas paripa? Büvösszavu költők magasan röplőlő Pegazusa?

Oh bizonyára úgy volt egyszer, haj-danán, sok, sok millió év előtt. Hanem aztán feltűnt az égbolt díszé, gyönyörűsége, legnagyobb csillaga: a Vénusz... és akkor a rajongó lelki csillagifusás kifogta miatta a Göncöl szekeréből a Pegazusokat. S majd sok, sok millió év múlva, ha megbomlik egyszer a nagy mindenség s zűrzavarban fognak összetölni mind a csillagok, akkor beletűnt az ég királyának: Vénusz a királyi hintóba s a hadak utjának csillagtengeren di-adallal fogják huzni ésbontó szőp őrönjüket az apró, rajongó csillagok. Az lesz aztán a menet! Irigykedve nézi majd messziről és sápadt lesz dühében, a fiastyuk, az Orion, a kis Göncöl, de őket nem fogja érni ilyen dicsőség... s ők nem fognak meghódolni büszke göggyükben a csillagok menet előtt!

Hanem persze az még nagyon messze van. A világbontó nagy ünnepeket most még nem rendezik a csillagok. Manapság csak olyan kisebb nyári mulatságra gyűlnek össze. Zsuroznak talán?

Mindenki csillag kitett ma magáért. Mindenki eljött a mai mulatságra. Nem rejtőzködött komor, szürke felegek mögé egyikük sem és ma jökevő is valahány. Egyformán ragyognak a sötét éjben, egy-formán mosolyognak, néznek össze. Nagyon barátságos a hangulat.

Aztán mikor már összegyűlt az egész fényes társaság, megkezdődik a mulatság.

Mesés szép tűzijátékot rendez valaki odafenn. Hosszu, fényes, izzó sávot huznak végig az égen s úgy hullanak alá, — a jó Isten a megmondhatója egyedül: hová? merre? — tündöklő csillagok. Mosolyogva nézi az ékes, szép közönség a pompás produkciót s kedvteliséssel intget: »Hogy volt! hogy volt!«

A rendező felbuzdul a néma és mégis oly beszédes biztatáson s folytatja az égi-tűzijátékot. Szinte halljuk a rakéták serce-gését és szinte várjuk, hogy hangos szóval essenek szanaszét a kialszó szízpörkák. Most kis időre szünetel a tűzijáték. Hangverseny kezdődik. — Biz az nem valami fényes! Hát hiába, ezt a földön rendezik. Maliciózus meglepéssel fojtják vis-za majdnem hangosan kitörő jökevőket az égbolt vendégei s úgy hallgatják a programmpontokat. Elsőnek a tucskő cirpel. Egykedvűen, minden lelkesed-és nélkül röjja le költőességét. Képes a végtelenségig elnyújtani száraz, unalmas énekét. Türelmetlenül várják a csillagok is, hogy vége legyen már és időről-időre ők is idegesen rázkódnak össze.

Aztán itt is — ott is jó és kitartó tüdejű kutyák vonítása hangzik. Oh de ne-velnek ezen a csillagok. Pedig a kutyák olyan érzéssel végzik feladatukat. Hogy mondja a legszellemesebb poéta? — in-falschem Tone, mit richtigem Gefühl! — ily ugatnak a kutyák is. Elvonítják, elzo-kogják hűséges szívük minden panaszát.

Aztán tovább folyik a hangverseny. Megszólal a kuvik és elismélti, — ki tudná megszámolni hányszor, — egyhangú nótá-ját: kuvik, kuvik!

Ugy elszomorodnak tőle a csillagok. »Hah! Ígyebb ének kell nekünk!« s rekedt

hangon szólnak közbe a tő békái. Ezen az-tán megint van mit nevetni.

Jó, jó, csak nem kell nagyon előre csufolódni. Mert hiszen tucskők, kutyák, kuvik, békák csak mint dilettánsok, szíves-ségből működtek itt közre. Hanem majd később, egy hajnal felé, mikor egyre ál-mosabbak, egyre fáradtabbak, sápadtabbak lesznek odafenn a lumpoló csillagok, meg-szólal az Isten kegyelméből való művész: a csalogány. Ez a péce de resistance. A hangverseny méltó, csodaszép befejezése.

Lágyan sutogva kezdi dalát. Aztán belemelegszik és gyönyörűtánsan csattog párjának meg a csillagoknak és úgy lesi, várja az első diadalnál érkező napsugarat.

Fülemile édesbush hangja volt örök időktől fogva a csillagok dajkadala. Füle-mile szóra tüntek le az égről, hogy nappal, amikor nincs reakus szükség, kipihenék estéli mulatságukat... Fülemile szóra hajtják most is álomra fejüket... és tü-csökczipelésre ébrednek alkonyatkor, ami-kor más vidékre ontja sugarait a nap és nekik kell helyettesíteniük őt, a nappal korlátlan uralkodóját.

Ma hirtelen megzavarta valami az égbolt ünnepi estjét.

Csodálkozva rezzentek össze a csil-lagok. Mert mi történt? Színes, tarka-barka csillagok szálltak fel a földről az ég ma-gasságig. »Kik-e talakodó jövények? Csak nem akarnak közénk furakodni?« kérdez-ték egymástól ijedten odafenn.

De hamarosan megnyugodtak. A »par-ventü« szízpörkák, amily gyorsan törtek a magasba, oly hirtelen szálltak is alá. Oh, a földi tűzijáték nem kér eget, se hosszú életet. Pillanatnyi csak a ragyogása, nem méltó az ég lakóhoz.

Mikor ijedségükből egészen felécsud-tak a csillagok, kíváncsian pislogtak alá a

Kérni fogja továbbá, hogy Deák Jenőt és Seress Lászlót újra hallgassák ki. Olyan ezekkel a tanúkkal fel akarja deríteni a vesztegetési tényeket, Dienes szöktetésének összes részleteit és azt a tényt, hogy a pénz, melyet a vesztegetésre fordítottak, honnan jött?

Olyan egy nyilatkozott, hogy ő eredetileg azért tartózkodott ezeknek a tanúknak a megnevezésétől, mert lehetőleg kimélni akarta a magyarság reputációját; miután azonban kényszerítik rá, nem bánja, ha az ügynek szabad folyása lesz. Biztos abban, hogy a megnevezett tanúk teljesen és minden irányban fel fogják deríteni a tényeket.

Ugyancsak ma délelőtti jelentek meg a kihallgatásra Eötvös Károly is.

A délelőtti kihallgatandók között a legérdekesebb mindenesetre Singer Artúr. Singer Artúr pár perccel tizenegy óra előtt kocsin hajtatták a képviselőház elé. Vele jött ügyvédje dr. Soós Béla. Singer nagyon vidáman nevet. Híre jár, hogy nem fog vallani semmit, csak azt, hogy a miniszterelnöknek — nincs része az ügyben.

A folyosón mozgalmass az élet. Újságírók, képviselők hemzsegek ott. A tanúk is ott járnak, köztük van Hartstein is, a ki a Vészi által bejelentett esetben fog tanuskodni.

A folyosó végében gazdag büffé kínálja, mi szem, szájnak ingere. Drechsler, a képviselőház derék vendéglőse gondoskodott e módon az izguló kedélyek csillapításáról.

Tizenegy órakor kihallgatják a folyosóra a csengő csilingelése: — odabent megkezdődött a bizottság tárgyalása.

A tárgyaláson ma Miklós Ödön elnököl.

Rohonczy hivatalos elfoglaltsága miatt ma és holnap nem vehet részt a tárgyaláson s így ő helyette a mult ülés megállapodása szerint Miklós Ödön foglalja el az elnöki széket.

A tárgyalás megnyitása.

Miklós Ödön elnök megnyitja az ülést és bejelenti, hogy két tanu jelentkezett: gróf Teleky Sándor és gróf Károlyi Mihály. Kéri, hogy a tanuvallomások hitelesítése után, ezeket hallgassák ki, mert ők csak rövid bejelentést akarnak tenni.

Polónyi Géza: Nem járul hozzá ehhez. Először a mára beidezött tanúk hallgatásának ki a méltányosság is ezt kívánja. A jegyzőkönyv hitelesítése után neki is lesz más irányban sürgős előterjesztése. Egyébként ragaszkodik a beidezettek kihallgatásához.

Miklós elnök: Csak azért indítványozta ezt, mert mindkét ur ama megjegyzésre akar nyilatkozni, melylyel őket a multikori ülésen aposztrofálták. Új mondani-valójuk ezeknek egy sincs. Különböztet erről később is lehet határozni.

Nagy Ferenc: Fontosnak tartja, hogy ma hallgassák ki Singer Arturt. Az ő kihallgatása nélkül nem is lehet tovább menni. Csatlakozik Polónyhoz. Első sorban Singert hallgassák ki.

Polónyi: Csatlakozik ehhez.

Miklós Ödön elnök: Ha a bizottság nem akarja ez urakat most meghallgatni, közölni fogja azt velük.

Mandel Pál: Hangsúlyozza, hogy elnöknek kellene annyi diszkrecionárius jogot adni, hogy ilyen ügyben belátása szerint intézkedjék.

Beöthy Ákos: Diszkrecionárius jogról nem lehet szó, hanem szó van a tanácskozási rendről. Ez a két ur szerinte nem is tanúként, hanem ügyszólván személyes kérdésben kér szót. Az egyik ur délután el akar utazni, kijelentésük pár percig fog tartani. Kívételiesen hallgassák meg tehát őket.

Szivák Imre: Nem osztózik e fel-fogásban. Itt nem domináhtnak személyi szempontok. A vádpontokat kell itt tisztázni. Singer Artur tanúsága itt első sorban döntő. Ha egy esetben engednénk, mások is engednünk kellene.

Beöthy Ákos: Az országgyűlés házszabályaiban is benne van, hogy személyes kérdésben mindig lehet felszólalni. Ennek a szempontnak itt is tért kell engedni.

Miklós elnök: Felteszi a kérdést, óhajtja-e a bizottság a két urat meghallgatni. A szavazás megőrlénik, heten kívánják, tehát a többség úgy dönt, hogy gr. Teleky Sándor és gr. Károlyi Mihály most hallgatassák meg.

Ráták László: Külön szavazást kér Telekyt meg Károlyira is.

Miklós Ödön külön külön szavazást rendel el. A többség úgy dönt, hogy csak Telekyt hallgatják ki mindjárt, Károlyt azonban később.

A rendőrség jelentése Dienesről

Bemutatja ezután az elnök a főkapitány jelentését a Dienes elfogatására vonatkozóan tett intézkedésekről.

Heintz Hugó jegyző felolvassa ezt a jelentést.

Tisztelt Bizottság!

Dienes Márton letartóztatása iránti intézkedés tárgyában 1-én kelt megkeresésére megküldtem a 31-én központi felügyeleti szolgálatot tett **Pekáry** kapitány napi jelentésének hiteles másolatát. Maga is érdeklődött az elfogatás sikere iránt, annak elrendelését az igazságügy-miniszterelnök személyesen szorgalmazta és amidőn tőle értesült, hogy az ügyészség már megfelelő utasítást nyert, sietett a központi felügyelőhöz, kit gyors intézkedésre utasított, hogy tudomást szerzett arról, hogy Dienes Berlinben a Hotel-Centralban van megszállva, tehát ezt közltem is a berlini rendőrséggel. Távbeszélés útján forgalmi zavarokért nem lehetett, Ma sikerült beszélni a berlini

rendőrség azt válaszolta, hogy az intézkedéseket megtették, de Dienes már megszökött. Ez érhető, mert a letartóztatás lehetőségeiről őt barátai már 31-én d. u. 3 órakor értesítették. **Rudnay Béla** főkapitány.

Polónyi itt konstatálja, hogy tehát 6 óra 50 perckor adatolt fel itt a távirat és az innen 7 óra 25 perckor továbbított.

Miklós elnök: Bejelenti, hogy a főkapitány szívesen bocsát a bizottság rendelkezésére valakit. Aki állandó felvilágosításokkal szolgál. A főkapitány e célra **Bockelberg** rendőrtisztviselőt rendelte ki, a ki itt tartózkodik s rendelkezésére áll a bizottságnak.

Ritter és Szápáry nem jönnek el.

Miklós elnök bejelenti ezután, hogy **Ritter** Imrénnek nem lehetett a bizottság idézését kézbesíteni, mert Ritter ismeretlen helyre elutazott. Szápáry László szintén elutazott. Jelenti ezután, hogy a többiek **Sümegei Vilmos, Darányi Béla, Budai Zádor** és neje átvették az idézést. **Gróf Bánffy Miklós** ma meg fog jenni a bizottság előtt. Mindezek kihallgatása iránt tehát nincs nehézség.

Ráták László: Szápáry László itt azt mondta, hogy megidézhetése végett gróf **Andrássy Gyulát** értesíteni fogja.

Gróf Andrássy Gyula: Engem közvetlenül nem értesített, csak testvéremet értesítette, hogy **Sorok-Ujfalur** tartózkodik. Azóta nem kaptam tőle értesítést, tehát valószínűleg ott van még.

Miklós elnök: Intézkedni fog, hogy a bizottság nevében táviratilag fog fordulni **Sorok-Ujfalura** Szápáry Lászlóhoz, hogy tudassa a bizottsággal, mikor jelenik meg itt. **Gróf Andrássy Gyula:** Telefonon is meg lehet kérdezni, hogy ott van-e.

A vallomások hitelesítése.

Ezek után a mult ülés jegyzőkönyvének és a naplónak hitelesítésére került a sor.

Heintz jegyző felolvassa a jegyzőkönyvet.

Singer Arthur vallomása.

Most következett a vesztegetések főügynökének kihallgatása.

Singer Arthur a következő vallomást teszi a bizottság előtt:

— Nem kétem, hogy **Lovász Márton** jóhiszeműleg nyilatkozott, mert támaszkodott Sümegei nyilatkozatára. De én kijelentem a leghatározottabban, hogy Sümegei adatai eleitől végig koholtak. Meghajlok a hirdetési főnök képezteté előtt, csak azon csodálkozom, hogy nyilatkozata beszéltetésünk után a harmadik napon jelent meg. Négysemközt beszélgettünk. Állítás áll szemben az állítással. És noha a bizonyítékokat Sümegeinek kellene szolgáltatnia, mert ő a vádló, a t. bizottság figyelmét mégis egy pontra irányítom. Amikor az ősi városi képviselőválasztásánál folytatott beszélgetésemet befejeztem Sümegeivel és szobáját elhagytam, beléptünk a nagy kiadóhivatali terembe, ahol több ur dolgozott. A pénztári asztal előtt állt **Wildmann ur**, a Szidol-cirkusz titkára, aki szem és fültanuja volt annak, hogy Sümegei nagyon barátságos és szívélyes kézszerítással bucsuzott el tőlem a maga sajátos Robespierre-módján engem „polgártárs”-nak nevezett. Erre engem a Sümegei-leleplezés útján **Wildmann ur** emlékeztetett. Tisztelt bizottság! Vesztegetési kísérlettel szemben korrekt ember kétféle módon viselkedhetik. Vagy felháborodva ajtókat mutat, vagy kelepécebe csajja, amennyiben színelég belemegy az ajánlatba, ahogy azt **Papp Zoltán** tette. Sümegei ur nem követte állítólagos eszményképének, Robespierének példáját, akit Carlyle megvesztegethetlennek mondott. A kis Robespierre egy harmadik utat választott: csak három nappal később háborodott föl.

Ezek után áttértek a Pap-Dienes-ügyre. Ebben az ügyben a lapok nekem részben a főügynök, részben a fátályos hölgy szerepét juttatták. Ellenben határozottan nem igaz, hogy én ez ügyben aktív módon jártam volna el. Nincs olyan politikus, képviselő, vagy publicista (kivéve a nem komolyan veendő „Magyarország”-ot) aki azt állíthatná rólam, hogy én bármilyen módon valamit felajánlottam volna neki. Én senkitől pénzt, vagy más anyagi előnyt ebben az ügyben nem kértem, nem kaptam. Szerepem csak arra a jóindulatú szorítózik, amelylyel, irántam gróf **Szapáry László** ur évek óta viseltetik. Ő megmondhatná és reményilem lesz rá alkalma, hogy én anyagi előnyökben nem részesültem.

Ami az ügy egyes részleteit illeti szükségletnek tartom erre bővebben kiterjeszkedni, miután ezek a dolog lényeges befolyást nem gyakorolhatnak. Gróf Szápáry a t. bizottság előtt mindent megmondott erre vonatkozólag, amit mondani szükségesnek vélt, én a magam részéről sem érzem hivatva magamat ő exellenciájának vallomását megtoldani, abból bármit elvenni vagy bármit hozzátenni.

Ellenben nyilatkoznom kell **Seress László** által tett személyemmel összefüggő tényleges helytelen nyilatkozatairól s a vallomás legfontosabb részéről, amely azonban nem **Seress ur** személyes megfigyelését, hanem Dienes elbeszélését tartalmazza és a mely azonban mégis bizonyos feltűnést keltett.

Én, **Singer Artur**, egy krajeáros német lap szerkesztője, így meséli **Seress ur**, illetve Dienes — fölkeredtem és egyszerre beléptem a Nemzeti Kaszinó szepáréjába. A portás, a szolgák, akik tudják, hogy én vagyok a Khuen — Szápáry-féle összeesküvés vezetője, alázatosan beboicsátanak, hogy meglegessen **Khuent és Szápáryt**, a mikor tárgyalnak. Az előbbi zavartan távozott a szobából — az ajtó azonban nyitva

maradt, nehogy **Khuen** letagadhassa, hogy én Szápáryval beszéltem — és ilyen körülmények között szöködött az a szenzációs beszélgetés.

Tisztelt bizottság!

Nagyon sajnálom, hogy **Seress ur** előadását meg kell fosztanom a romantikus színezetétől. Az igazsághoz híven meg kell mondanom, hogy soha életemben nem voltam a kaszinóban. A tisztelt bizottság jól tudja, hogy könnyebb egy újságírónak konklávába bejutni, mint a szolgák sorfalán át a kaszinó termeibe.

Az egészről tehát egy szó sem igaz. Én a miniszterelnökkel soha sem közvetlenül, sem közvetve nem érintkeztem, kénytelen vagyok tehát anélkül, hogy erre hivatalra volnék, a miniszterelnök ártatlansága mellett tanuskodni és az igazsághoz híven kijelenteni, hogy gróf Szápáry László több ízben hangsúlyozta, hogy gróf **Khuen-Hédervárynak** az egész ügyről tudomása nincs és ő (gróf Khuen) rossz néven venné, ha gróf **Khuennek** tudomására jutna valami a dologból. Az eddig kihallgatott tanúk többnyire a szubjektív véleményüknek is kifejezést adtak; legyen szabad tehát az én szavaimat azzal befejezni, hogy az én tapasztalataim, meggyőződéseim szerint úgy Szápáry urat, mint engem, ebben az akcióban, amelyet én is mélysegesen megbántam s amely **Papp Zoltán** képviselővel kezdődött s vele egyszersmind véget is ért, semmiféle önös szándék nem vezetett, hanem csak a talán helytelenül felfogott közjó érdeke.

Ezzel be is fejeztem a mondanivalómat.

Megmondtam mindazt, amit tudtam s ki kell jelentenem, hogy további diszpozíciókat az eddigieknek nem adhatok és több kérdésre nem felelek. Kérem tehát a kihallgatásomat befejezettnek tekinteni s kérem az elnök urat, méltóztassék engem elbocsátani.

Polónyi Géza: Méltóztassék felvilágosítást adni, mikor járt Karlsbadban.

Singer: Miután feltettem magamban, hogy semmire sem felelek, így tehát erre az alárendelt kérdésre is megtagadom a választ.

Polónyi Géza: Ön Bécsben is járt. Ott közben járt Dienes kiszabadítása érdekében. (Singer fejét csóválja.)

Elnök: Figyelemzetem, tessék igent vagy nemet mondani.

Singer: Nem!

Polónyi Géza: Felelete mire vonatkozik.

Singer: Nem nyilatkozom.

Polónyi Géza: Igaz, hogy Ön Dienes lakásán éljunt.

Singer: Nem!

Polónyi Géza: Ismeri Ön **Bánffy Miklós** grófot?

Singer: Nem nyilatkozom.

(Egy hang a hallgatók sorából: **Ki kell dobni!**)

Andrássy Gyula: Miután úgy látjuk, hogy a tanúnak nincs szándéka vallani, talán ne is ismételnék hozzá további kérdéseket.

Polónyi Géza: Még csak egy kérdés van. A közvélemény és az eddigi tanuvallomások szerint Ön úgy áll mint a ki az egész vesztegetési ügynek közvetítője volt.

Singer: E gyanúsítást illetőleg kijelentem, hogy nekem anyagi előnyöm ebből az egész ügyből nem volt.

Polónyi Géza: Mai nyilatkozatáért tettezt önnek ígéret vagy adatott-e pénz?

Singer: Erre sem felelek. Nyilatkozatomat csak két újságíró kollégámmal tudattam.

Polónyi Géza: Nem ez a kérdés hanem hogy ígértetett-e önnek valami?

Singer: Sem pénz, sem más anyagi haszon nem ígértetett.

Ivánka Oszkár: Micsoda oka és célja van azzal, hogy a kérdésekre megtagadta a feleletet.

Singer: Nyilatkozatomra utalok, melyből kitetszik az, amit mondani akarok. A részletek bővebben kiterjeszkedni nem tartom szükségesnek.

Ivánka Oszkár: Hát akkor az érdekei parancsolják, hogy a részletekre ne feleljen?

Singer: Ami az én dolgom, arra nyilatkozom, másnak a dolgaira én nem nyilatkozom.

Ivánka Oszkár: Ön azt mondotta, hogy nem volt soha a Nemzeti Kaszinóban. Pedig oda bejutott mindenki, aki egy taggal beszélni óhajt. Az ékezőben nem-e beszélít Szápáryval, vagy a miniszterelnökkel?

Singer: Nem!

Ivánka: Mielőtt Dienes elutazott, hányan voltak a lakásán?

Singer: Vagy tizenketten voltak ott. Deák Jenő is. Egy pár pillanatra feljött **Bánffy Miklós** gróf is, ki Dienesel beszélt. Hogy mit, azt nem tudom.

Ivánka Oszkár: Van-e tudomása arról, hogy Dienes ismétellen találkozott Szápáryval.

Singer: Tudommal volt.

Mandel Pál dr. A kiosztandó pénz kitől eredt, micsoda forrásból?

Singer: Szápáry kijelentette, hogy az obstrukció leszerelésére még egész vagyont is feláldozza.

Tóth János: A feleleteiből azt látjuk, hogy az ezen ügyben tényleges részt vett.

Singer: Szápárytól anyagi előnyt sohasem kaptam. Velem szemben ép oly szíves volt, mint mindenki.

Ivánka Oszkár: Ön azt mondja, hogy vesztegetés céljából senkit se környékezett meg.

Singer: Senkivel se érintkeztem. A kérdéses nyilatkozatom körén kívül esik, így nem válaszolok.

Elnök: Ki tanácsolta gróf Szápárynak a vesztegetési akciót?

Singer: Erre nem válaszolok.

Ezzel be is fejezték **Singer** kihallgatását, mely délután három órakor ért véget.

Szapáry folyószámlája.

(Délutáni ülés.)

A parlamenti bizottság — mint tudósítónk táviratozza — délután újból összeült.

Miklós Ödön elnök jelenti, hogy a Magyar Országos Központi Takarékpénztár értesítette a bizottságot, hogy nem hajlandó Szápáry folyószámlájáról a bizottságnak felvilágosítást adni.

Polónyi Géza: Dienes szökeése a takarékpénztár által nyújtott pénzből fedezett. Kéri tehát, hogy Szápáry folyószámláját, a banktól bírói uton szerezzék be.

Nagy Ferenc: Szápárytól kell kérni, hogy hatalmazza fel a takarékpénztárt, hogy a bizottságnak könyvkivonatát kézbesítsék.

Polónyi Géza: Nem bánja bármi uton, de okvetlen szereztessék meg a kivonat.

Beöthy Ákos: Itt országos érdekről van szó, melyet főelőke kell helyezni, minden üzleti érdekek. Különböztet is nagyon furcsa dolgokat tapasztal. Csupa alakiskogba kapaszkodnak. A telefon elromlik Berlinbe és a rendőrség megkészi a letartóztatással.

Elnök: A takarékpénztár itt passzív szerepet játszik.

Beöthy Ákos: Teljesítse hazafias kötelességét.

Ezután hosszabb vita indult meg akörül, vajjon lehet-e kénszeríteni a takarékpénztárt arra, hogy feltárja valamely ügyfelének folyószámláját.

Elhatározottak, hogy felkérlik Szápáryt a folyószámla iránti intézkedésre. Következtek a tanúkihallgatások.

Gróf Bánffy Miklós.

Elnök: Meghívtattuk tanu urat, hogy vallomást tegyen arról, hogy Dienesel elutazása estéjén érintkezett-e?

Bánffy Miklós gróf: Julius hó 28-án délelőztem Erdélyből a fővárosba. Átöltözve, a képviselőházba mentem. A folyosón ekkor szelében megvesztegetésekről beszéltek. Hallottam a **Papp Zoltán** esetét és hallottam, hogy a betéti könyvek **Ritter Imre** néven voltak. Nem ösmertem ugyan **Rittert**, de tudtam, hogy Szápáry alkalmat szolgált. Nyugtalan lettem és este felkerestem Szápáry László grófot, akit a legborzasztóbb kétségbeesésben találtam. Első kérdésomből megvallotta az ügyet. Szemből csurogtak a könnyek. Miután régi barátom volt, látva, hogy e borzasztó helyzetében teljesen magára van hagyatva, kérésére elmentem Dieneshez, akit akkor láttam először és ott csak Szápáry nevében tettem ígéreteket. Semmi tudomásom nincs arról, hogy Dienes elutazásában a kormány, avagy a kormányközegek részt vettek volna.

Dienes elutazásának körülményeire vonatkozólag Szápáry részletes nyilatkozatot tenni nem kívánt, ennél fogva én sem érzem magamat feljogosítottnak ezek feltárára.

Ivánka Oszkár: Egyik tanu vallomása szerint Dienes lakásán valami iratot állítottak ki, melyet kijávitásra a miniszterelnökhöz vittek el.

Bánffy Miklós gróf: A miniszterelnökről semmit sem tudok.

Polónyi Géza: Volt megbízása arra, hogy Dienes családjának ígéreteket tegyen?

Bánffy Miklós gróf: **Erre nem felelek.**

Polónyi Géza: Van-e tudomása arról, hogy Dienes utlevéllel, vagy a nélkül utazott el?

Bánffy Miklós gróf: Nincs!

Ezzel gróf **Bánffy Miklós** kihallgatása befejeztetett.

Darányi Béla miniszter fiére.

Darányi Béla miniszteri tanácsos az elnök kérdésére elmondja, hogy Nagy-Enyedre való utaztában a vasuton semmiféle nyilatkozatot nem tett. Kész erre esküt is tenni és becsületszavát adni.

Buday Zádor kinak a felesége jelentette be Darányit, mint olyat, ki tudott a vesztegetésekről — azt valjja, hogy Darányi nem tette a neki ímputált nyilatkozatot. A vonaton nem beszéltek az obstrukció leszereléséről. A lapokban közölt levelet tényleg a felesége írta, de az egy itgabajos asszony, akit nemrég is a Schwarzer-féle intézetben ápoltak.

A miniszterelnök sógora.

Teleki Gyula gróf kijelenti, hogy nem volt jelen Dienes elutazásánál, nem is látta soha életében Dienes Márton. Neki az egész dologról semmiféle tudomása nem volt. Titakozik az ellen, hogy a saját egy része becsületes nevét, politikai integritását a legendenciózusában megtámadja és ezért meg is teszi a törvényes megtorló lépéseket.

A testvér vallomása.

Szapáry Pál: Elmondja, hogy Oszteendőből e hó 30-án érkezett **Sorok-Ujfalur** birtokára, midőn bátyjától Szápáry Lászlótól sürgőnyt kapott, hogy rögtön jöjjon Budapestre. Az esti vonattal meg is érkezett a fővárosba. Már Kelenföldön megdöbbenéssel, fájdalommal olvasta az esetet az újságokból. Ez ügyben többet nem tud és nem is akar vallani. Egy kérése v.n. Bátyjának idegenszerét ez az eset teljesen tönkretette. Újabb kihallgatása végzetes lehetne rá nézve, de ő fel van hatalmazva helyette mindent megtenni. Holnap a bizottság elé teszi a kérdéses takarékpénztári könyvkivonatokat.

Dienes hazugságai.

Ezután felolvasták Dienes írásbeli nyilatkozatát, melyet Szápáry adott át. A lé-

nyege az, hogy **Papp Zoltán** előadása teljesen valótlan. **Papp Zoltán** és **Nessi Pált** zsarolással, sikasztással vádolja. Mindkét képviselő nyomban nyilatkozott visszautasítva Dienes hazugságait.

Nessi Pál: Kijelentette, hogy egy szökevény lévő vádolt nyilatkozatára csak azt válaszolhatja, hogy az a legnyomortabb, legaljasabb rágalom. Kéri idézzék meg a tanukat, akikre Dienes hivatkozott, hadd tisztázzódjék a helyzet. Ezután folytatták a kihallgatásokat.

Sümei Vilmos a „Magyarország” leszerelési kísérletét adta elő.

A miniszterelnök vallomása.

Nagy mozgás keletkezett, midőn **Khuen-Héderváryra** került a sor.

A miniszterelnök azt vallja, hogy Szápáry László tettének következménye, hogy cselekedete összekötöttesbe hozott személyemmel. Természetszerűleg azért, mert egyrészt a kormányzatnak tagja volt másrészt pedig azért, mert bizonyos személyes viszonyban van velem. Mindeklőtől kijelentem, hogy sem a kormányzatban való részesedése sem pedig a hozzám való személyes viszonya nem volt azon következzel, hogy én bármily irányban is befolyásoltam volna Szápáry Lászlót, vagy felhatalmaztam volna valamire és arra, hogy azt megtegye, amit cselekedett.

Azt általánosságban jeleztem, de szükséges talán, hogy a bizottság arról is tudomást szerezzen, hogy mikor vele most az utóbbi időben érintkeztem, nem mint **fiumei kormányzóval érintkeztem vele, hanem mint magán személylyel**, a ki itt üdülés céljából tartózkodott és fürdőre készült. A mi személyes viszonyait illeti hozzám, ezt azzal jellemezhetném, hogy ő nálam talán 15 évvel fiatalabb és tulajdonképpen igen kevés volt alkalma vele érintkezni. Politikai tekintetben, igen eltérő utakon jártunk és így nem volt semmi alap arra, hogy egy közlelbi intenzívebb barátság fejlődött volna, amint ezt már korkülönbség, foglalkozás, politikai nézeteltérés is magukra hozza. Mikor Szápáry erre a szerencsétlen lépésre elhatározta magát, nekem csak akkor lett tudomásom arról, mikor már megtörtént és az ugy a parlamentben felhozott. Akkor annak a napnak a délutánján este felé megdudtam az ügyet a következőkép:

Séley miniszteri tanácsos felkeresett a parlamentben. Röviden jelentette, hogy őt felkereste a villájában Szápáry és mindent bevallott.

ünk és absolute befolyást sem Szápáry utján, sem pedig azok utján a kikkel érintkeztem, a sajtorra nem tettem s így mondhatom, hogy Szápáry eme beszédeit első időben nem eredményezték semmit és csak ismételtet, hogy azokra a tettekre, melyekre később elragadtatta magát a legkisebb befolyást sem volt, legkevésbé sem folytattam be az irányban, hogy őt, bátorítottam vagy jogositottam bármely cselekedetre, a minék ő ezután áldozatul esett. Szápáryt talán utoljára láttam, emlékszem július 22-én vagy 23-án. Ezután 5—6 napig nem láttam, egész addig, míg a dolog kipattant. Azt hittem, hogy elutazott, csak mikor Sálly utján jelentette nekem valamor'sát, vettem tudomást, hogy Budapestben van. Ki kell korrálgatnom, hogy kedden nem találkoztam Szápáryval, nem is láttam. Az sem áll, hogy Deák Jenő fogadtam volna a Teleki-palotában. Nem ismerem Deákot, nem láttam soha. Az sem áll, hogy Dienes a miniszteriumban utlevélet kapott. Azt mondják, hogy Szápárynak nincs olyan óriási összegeket a magából fizethetnie, mert hiszen nem tudom, hogy hány 100 000 forintot a két forintos zálogcédlulak kiváltása, ő ezt saját pénzéből nem tehetné. Neki kellett, hogy valami kilátása legyen, hogy a kormánytól visszakapja. Khuen gróf Szápárynak szöveget erről, de nem emlékszem pontosan erre, mert előadása nem volt szabatos. Lehet, hogy úgy adta elő, hogy a szociálisták akcióját törvényhozással kellene eszközölni, hogy meg lehet-e tenni, vagy nem, erre nem nyilatkoztam.

Mandel Pál: Azt mondják, hogy Deák Jenő és mások excellenciánál megjelentek, de nem fogadtattak, hanem 2—3 nap múlva ezek felszólították, hogy a jelentkezés ügyében Szápáryhoz menjünk. Lehetőség, hogy excellenciánál körből kapta volna utasítást erre ezek az emberek?

Khuen-Héderváry: [Julius elejétől fogva nem lakom a Teleki-házban. Más tudomásom az egész dologról nincsen.

Elnök: Konstatálom, hogy ez ügyben Deák is azt mondotta, hogy a híresztelésből egy szó sem igaz.

Mandel Pál: A mit itt excellenciád kijelentett, becsületárával is megerősítik?

Khuen-Héderváry: Igen.

Polónyi Géza: Nem ígért Szápárynak miniszteri tárcát?

Khuen-Héderváry: Semmit!!!

Polónyi Géza: Mit gondolt excellenciád, mi oka lehetett Szápárynak, hogy becsületét, vagyonát, mindenét kockáztassa?

Khuen-Héderváry: Különködés, privát passzió. Másként nem tudom magyarázni.

Polónyi Géza kérdése **Héderváry** koncedálja, hogy mégis szombaton találkozhatott Szápáryval a Park Klubban. Vasárnap délelőtt elutazott, hétfőn este visszajött Budapestre.

Polónyi Géza: A rendelkezési alapnak pénzei mily módon kezeltetnek.

Khuen-Héderváry: Készen van az állampénztárból vétetnek fel és elszámoltatnak az iradai igazgatóságnak.

Elnök: Kéri Polónyit ne kutassa ezt, nem tartozik ide.

Polónyi Géza: A szociálista kérdéssel intézett kérdéseket, ezután kérdezte, hogy a Magyar Nemzetben a szociálisták érdekében megjelent cikket ő sugalmazta-e?

Khuen-Héderváry: Kérdést intéztek hozzám, hogy irjanak-e róla. Azt feleltem, igen.

Polónyi Géza: Miért időzött hetekig Szápáry Budapestben.

Khuen-Héderváry: Egészsége helyreállítása céljából hosszabb szabadságot kért.

Polónyi Géza: Kinek érdekében történt Dienes szökése?

Khuen-Héderváry: Nem tudom mért, egyáltalán nem tudtam, hogy szökik, vagy nem szökik.

Polónyi Géza: Szápáryval ugyebár a kaszinóban lemondást tárgyaltak?

Khuen-Héderváry: Ő már akkor lemondott.

Polónyi Géza: Kik voltak jelen?

Khuen-Héderváry: Andrassy, Bánffy Miklós, Rudnay Béla.

Polónyi Géza: Szóba jött-e a Dienes-ügy?

Khuen-Héderváry: Nem emlékszem.

Polónyi Géza: Rudnay ott volt mikor kegyelmességre a kaszinóba jött.

Khuen-Héderváry: Igen, sőt el is ment Szápáryt a lakására.

Rátay László: Mi vezette Szápáryt akciójára?

Khuen-Héderváry: Szápáry irányában mindig jóindulattal viselkedett és mindig szeretett volna szíveskedni tenni.

Rátay László: Szápáry nem-e tett célzást akciójára?

Khuen-Héderváry: Nem, soha!

Polónyi: Van-e tudomása, hogy Dienes consuli utlevélet kapott?

Khuen-Héderváry: Ezzel a miniszterelnök kihallgatása, melyben sok ellentmondás van, véget ért.

Utána Eötvös Károlyt hallgatták ki. Eötvös vallomása azonban nem hozott semmi újat. Az ülést 10 órakor elhalasztották.

*

A kormánypárt azon emberei, kik mindennel meg vannak elégedve, vidáman vették Khuen vallomását. Az ellenzék részéről viszont hangsúlyozták: igaz, hogy a bán tagadja azt, mintha a vesztegetésekről tudott volna, de hiszen nem is várták, hogy bevallja ezt, ám bizonyos, hogy tudott róla. A miniszterelnök magatartása különben nagy visszatetszést keltett, különös volt, hogy

Mandel Pál azon kérdésére: tehát Excellenciád kijelenti, hogy semmire nem tudott; **Khuen** azt felelte, hogy: **azt nem mondtam.**

Érdekes volt az a kérdés is, melyet

Dienes szökésére vonatkozólag intéztek Khuenhez:

Ha Excellenciád nem tudott a dologról, miért állott Szápárynak érdekében Dienes elszökését? A miniszterelnök erre hallgatott és csak annyit jelentett ki, hogy Szápáry tőle becsületot kért.

Bizonyos, sőt beigazolt, hogy **nemcsak a miniszterelnök, de gróf Bánffy Miklós és Rudnay Béla főkapitány** is be volt avatva mindenbe, úgy hogy ez utóbbi állása is megrendült. **Tudott még a vesztegetésekről Andrassy Gyula is, de ennek jóhiszeműsége kétségen felül áll.**

A miniszterelnök viselkedése általános visszatetszést keltett. Maga az a tény, hogy szivarral a szájában ült a bizottság elé, kinos feltűnést keltett, mert hiszen egy parlamenti bizottság előtti vallomásról volt szó. Az ellenzék képviselői kérdéses-kérdéseire meglátszott rajta, hogy csak kényeskedésségből felel, de gyűlölettel és megvetéssel viseltetik irántuk. Politikai körökben a bánt immár **feltétlenül bukkott embernek tartják.**

Dienes Márton szökése.

— Expressz tudósítás. —

Budapest, aug. 3.

Dienes Márton pénteken éjjel a gyorsvonattal Svájcban át menekült Genuába, ahol tegnap vasárnap reggel a Brazíliába elindult hajóra ült.

Ez a hajó a Kanári-szigetek mellett kötött ki, mielőtt Dél-Amerikába jön.

Dienes Márton szökése úgy vált lehetővé, hogy Budapestről barátai értesítették expresszátvítárral, hogy elfogatási parancsot adják ki ellene.

Dienes ezt az értesítést pénteken d. u. 5 órakor kapta meg.

A berlini postafőnökség rendelkezésére bocsátotta a berlini rendőrségnek azt a táviratot, amelyben barátai figyelmeztették. Ez egy németül szerkesztett távirat, amelyben Dienesnek barátai azt tanácsolják, hogy szökjék az ország uton, amelyen Kecske-méthy szökött, Genuán át. Az a legjobb és legbiztosabb út, arra nincs szigorú ellenőrzés.

A »Schablonen-Depesche«.

Dienes berlini tartózkodásáról még a következőket jelentik: Hegyi fümei szerkesztő, a ki Dienesel együtt szállt meg a Hotel Centralban, Dienesel való tanácskozás után visszautazott Bécsbe. Dienes, a ki néhány magyar felismert a Viktoria-kávéházban, egy földiének ügytelensége folytán, a ki elárulta, hogy mi van készülőben ellene, menekült meg. A budapesti rendőrségnek a berlini rendőrséghez érkezett távirata Dienes Márton letartóztatására vonatkozólag ugyanevezett Sablon-távirat (Schablonen-Depesche) volt, a melytől naponta százával kap küli- és belsőldől a berlini rendőrség, a mely ennél fogva nem sejtette az ügy fontos voltát. Csak később a berlini magyarok információi folytán értesült arról, milyen nagy ügyről van szó, de akkor már Dienes eltűnt a Hotel Centralból is, Berlinből is.

Dienes letartóztatása.

Ma délelőtt az a hír terjedt el a fővárosban, hogy Dienes Márton Zürichben másodmagával letartóztatott. Dienesnek egy budapesti barátja állítólag expresszátvítárral kapott Zürichből, amely szerint a letartóztatás már megtörtént volna. A rendőrségnél ezzel szemben lapunk zártáig mit sem tudnak Dienes letartóztatásáról. Ha a hír igaz volna, a zürichi rendőrség első sorban a budapesti rendőrséget értesítette volna.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, augusztus 4.

— (Uj főnök a kulturmérnökségben.) Az oly korán elhunyt Dicsőffy Béla halálával megüresedett a kolozsvári kulturmérnökség főnöksége, mely állást most töltötte be a minisztérium. Az új főnök, Igaz Lajos, már meg is érkezett Kolozsvárra s átvette a hivatal vezetését. Bruczy László mérnököt, ki maig közmegelegedéssel végezte a kulturmérnökség főnöki ügyeit.

— (Bucu a ferenczrendiek templomában.) A Szent Ferenczrendiek szerzetének kolozsvári temploma fényes bucu színhelye volt vasárnap délelőtt. Ekkor ünnepelték nagy ünnepélyességek között Porcun Kola búcsuját s az istentiszteleten, melyen Imre Márk házfőnök végezte nagy papi asszisztáció mellett a misét, zsufolást megtelt a templom hívő közönséggel.

— (Halálózás.) A kolozsvári dohánnyágy volt igazgatója, Hatházy Ferenc, ki utóbb a debreceni dohánnyágy hasonló állását töltötte be, Reichenhallban elhunyt, hová ideges szívhibája miatt emhültet keresni ment. Hatházy Ferenc itt tartózkodásakor tisztelt és népszerű alakja volt a kolozsvári társadalomnak, melyet az élete javakörében levő férfi elhunytja igaz fájdalommal érint. Az elhunyt holttestét Reichenhallból ide szállítják Kolozsvárra, hol a köztemetőben lévő családi sírban fogják eltemetni.

— (A kolozsvári Polgári Dal-egylet) női énekőre közreműködésével e hó 9-én, vasárnap a »Hója« erdőbe rendkívüli erdei kirándulást tart. Kezdeté d. u. 2 órakor.

— (Szápáry László gróf és aszegedi színházi titkár.) A parlamenti vesztegetések szomorú hőse: Szápáry László gróf volt fümei kormányzó naiv jóakarattal igyekezett bebizonyítani, hogy csupán gavalériából áldozott ezeket tisztelt barátja, a miniszterelnök pozíciójának megerősítése céljából. Magyarországon ilyen

együgyű mesével természetesen nem lehet ki szelni a közvélemény szemét. Mindenki tudja, hogy Szápáry a legfőszvényebb arisztokraták egyike, aki magánvagyonának filéit kerberusokkal őrizteti és közcélna nem áldozna belőle egy flútyinget sem. Nemrégiben, mikor az angol tengeri hajóraj vendégségbe ment a fümei magyar kormányzószághoz, félhivatalos jelentések egész himnuszokat írtak arról a bőkezű vendégszeretetről, amellyel Szápáry az angol admirálist és tisztjeit fogadta. Igen jól emlékezünk, hogy az akkori tudósítások mind elismerőleg emelték ki azt a gavalérios eleganciát, amellyel a kormányzó kincseket költ saját vagyonából az állásával járó reprezentatív föllépésre. Most kiderült, hogy az akkori dáróidok mind az államkincstár terheltek. Magánvagyonából soha sem költ a nemes gróf közcélna egy árva garast sem. Sőt főszvény a végtelenkedés és krajaczkoskodó a neveltségesség. Tudunk rá példát is hozni. A szegedi színházulat Flumában való szereplése alkalmával a fümei magyar kormányzó is páholyt bérlet magának. Telt, mult azonban az idő, de a páholy ára csak nem folyt be a színház pénztárába. A színházulat rég elköltözt a tengerparti városból, a sürgős táviratok is egymásután röptek a kegyelmus urhoz, — a bérlet mégis fölkréláza maradt, mi volt: a pusztalég. Legvégül Berényi Miklós, a társulat titkára ezt sürgönyözte a gróf ur irodájának:

Állásom veszélyben; bérletért én vagyok felelős. Ha pénz nem jön, elvagyok bocsátva.

Erre a különös és módofolt szokatlan föl hívásra végre megjött a várva-várt pénzküldemény — bizonyos levonásokkal. A nemes gróf leszámította a bérletből azokat a napokat, amikor nem volt színházban.

— (Jubileum Előpatak.) E hó 6-ikán, esztőtörtökön ünnepelt üi Előpatak-fürdő közönsége Száva Gerőti jubilájáért, ki immár huszonöt éve igazgatója a fürdőnek, melynek vezetése révén Előpatak az első magyar fürdők közé emelkedett. A jubileum az ünnepelt igazgatóhoz, — kinek arcképét is leleplezik ez alkalommal, — dr. Székely György orsz. képviselő mond üdvözlő beszédet, majd délelben bankett, délután pedig a Majláth-tetőn emelt kiltató torony felavatása fog az ünnepség méltó folytatásul szolgálni.

— (Egy cselédleány öngyilkossági kísérlete.) Irizatos segélykáltásokra gyűltek össze tegnapelőtt a Boldog-utca lakosai. A tizedik számú házban szolgáló cselédleány, László Márta megvunya a cselédorszáll járó szomorú és keserves életet, gyufafaladatot ivott. A rettenetes ital kimondataiban görcsöket okozott a szegény leánynak, ki a mentők részesítettek az első orvosi segélyben, majd a Karolina kórházba szállították, hol rövidesen föl is épül az életunt szolgáló leány.

— (A »Társadalom« kör ülése.) Kolozsvár intelligenciájának »Társadalom«-kör szombat este igazgató-választmányi ülést tartott, dr. Kolozsvári Sándor egyetemi tanár elnökele alatt. A kör új taggal szaporodott Eöry Tivadarnak, az Erdélyi Pincegyűlet új titkárának személyében, viszont határozatba ment többek között, hogy a »Társadalom« a kolozsvári vasuti műhely-munkások önképző és dal-egyleténél e hó 16-án rendezendő zászlószentelési ünnepélyén képviseli magát, s e célból a választmány egyik tagját, Kovács Ferenc máv. felügyelőt kéri föl.

— (Cake-Walk Boston.) Major József táncmester, (lakása Mátyás király-tér 12. sz. II. emelet) magánórát is ad, a fenti divatos táncokból.

— (Megszökött tisztihelyettes.) Rövid idő alatt a második nagyfővárosi szökés történt a pécsi házirendnél. Alig tíz napja, hogy Kripl Arthur hadnagy megszökött, most pedig egy tisztihelyettes eltűnéséről értesítenek bennünket. Az ezred főnökebb kadétja a dezentor: Steydl Imre tisztihelyettes. Négy év előtt került a hadapródiskolából az 52. gyalogezredhez Steydl Imre mint tisztihelyettes és ez idő alatt annyi rendellenességet követett el, hogy nem léptethették elő hadnaggyá. A mult év hasonló szakában már egyszer megszökött az ezredből Steydl Imre. Két hétig volt távol, de aztán önként jelentkezett. Ezuttal aligha fog önként visszatérni, mert szökése előtt összes egyenruhát, sőt még karját is eladta. Steydl állítólag uszorások karmait közé került, a kik, mert fizetési kötelezettségének nem tett eleget, feljelentették őt. Ezelőtt keresett menedéket a szökésével. Kiderült időközben, hogy Steydl együtt szökött meg Kripllel, a kivel a legjobb barátságban állt, de mivel szabály szerint szabadságot kért, eleintén nem tűnt föl, Pécsért meg Kripllel együtt több civil ruhát vásárolt. A mikor szabadságidejének letelte után sem ő, sem pedig Kripl nem tértek vissza, az ezredparancsnokság mindkét tiszt ellen kibocsátotta a köröző levelet. A két bajtárs értesülésük szerint, Zürichből, a hol állandóan tartózkodni szándékoznak, már küldött életjelt pécsi ismerőseinek. Steydl cirkszi lovagló, Kripl pedig — orfeum-énekesnek akar fölcsapni. Ilyen pályákra készült most a két szökevény pécsi tiszt Zürichben.

— (Román véreink.) Egy erdélyi falu égett: a Nagyszabennel szomszédos Felek községe. Szombaton éjjel gyulladt ki a község, melynek negyvenöt háza esett a melléképületekkel együtt a gyilkos lángok martalékául. Egész éjszakán át lobogott a tűz, szállott a perzselő zsaratnok s a község lakóinak egyrésze kétségbeesett erőfeszítéssel igyekezett meggátolni a veszély tova terjedését. A román lakosság pedig, az édes testvér, nemcsak hogy ide- és mozdulatlanul nézte a károsultak vergődőét, de később még a nagyszabennit tüzölőket is megakarták gátolni a segítségben. Román véreink...

— (Két becsületes.) Maró szatirálal vegyített sulyos ítéletet mond Khuen-Héderváry gróf felett a bécsi Zeit. Ezeket írja: Khuen-Héderváry gróf a piszok hulálmai ellen, melyek össze készülnek csapni feje felett, két becsületesőlvő védekezik. Az egyik az övé, a másik Szápáry Lászlóé. Khuen az udvar kegyence volt s őt bízták meg azzal, hogy a népszerű Széll Kálmán után így lehetetlen helyzetből rendet csináljon. Mindenki csodálta, hogy ez az ember, dacára a nap-nap után szaporodó óriási akadályoknak, sziklaszilárd biztonsággal állt a helyén. Most már értjük e biztonságot okát. Értjük azt is, hogy mért intette le mosolygva Apponyit, mikor az a béke feltételeiről tárgyalt az ellenzékkel. Nem Apponyira volt szükség, hanem Dienesre, Singerre, Gerőre, Hegyire, Geiger Gizellára és Hajdu Elekára — ezek lettek a magyar kormány támaszai. A program, melyet Khuen a báni székből a miniszterelnöki behozott, egy pénzes zsák volt.

— (A halott becsülete.) Lapunk legutóbbi számában mi is megírtuk egy elhamarkodott és téves értesítés nyomán, hogy Neumayer dési csendőrszázados szabálytalan pénkezelése következményekéül való fölelőmben lett öngyilkossá. Hir-lapiról tisztunkhoz képest kötelességszerűen konstatálni kívánjuk, hogy az öngyilkos százados pénkezelését átvizsgálta a hadbírói és csendőrkörletti bizottság, mely vizsgálat a százados számadásait teljes rendben találta. Neumayer tegnapelőtt temették Dénen, a város társadalmának osztatlan részvétele mellett.

— (Mikor a tolvajtól lopnak.) A »tolvajtól nem lehet lopni« szölamu régi dalt alaposan meghazudtolta Moldován Gyula esete. Ez a jó ember csizmadia mester volt azelőtt, majd a Széki gyógy-szatár laboránsi tisztét töltötte be, hol oly kiváló ügyességet tanusított, hogy rövid idő alatt egész kis pezsgő, konyak, rum-konyak és thea raktárt lopott össze magának. Valószínűleg a jövő téli estélyek szezonjára tartogatta Moldován uram e szeszcs kincseket, de egy ösmertelen tisztelője váratlanul mind ellopta tőle zsákmányait. Noha az I. számú tolvaj följelentette az esetet a rendőrségnek. A rendőrség pedig a kéznél lévő s mindeddig elő nem került II. sz. tolvaj ellen megindította a lépéseket.

— (Két gyermek tüzhálála.) Borzalmas szerencsétlenségről értesít bennünket anti tudósítók. Az elmúlt héten pénteken délután öv. Hadi Sándorné istállója kigyuladt és bár a mentéshez azonnal hozzáféltek, a roszaga alkotmány porig leégett. A tűz kiütésekor az istállóban játszódozott két kis fucska, a három éves Valkán János és négy éves Alb Péter is, kik ott lették szörnyű halálukat. A két kis áldozat holttestét már teljesen megszengenedve húzták ki a romok alól. A közégi előjáróság által nyomban megindított vizsgálat adatai szerint a tüzet a kis fucsák idézték elő, kik gyufával játszódoztak az istállóban. A nagyváradi kir. ügyészség az értesítés után a további nyomozást megszüntette és kiadta a hullák eltemetéseire az engedélyt.

— (Az uszora.) Az utcánktól nem messze van a nagy trafik, a trafikban igen szép pettyes británikák, — jó füstölő, száraz cigaretták, meg egy szép trafikos kisasszony.

A minap bemegy egy gavalér s az áruló-asztalkán egy pohárban piros rőzsát lát a szép trafikos leány előtt.

— Hogy adja, kisasszony?

— Szép szóért, meg másik három szál rőzsáért.

— De hisz ez uszora, mondja tréfálkozva a gavalér.

— Persze, hogy az, de hát mi leányok, meg az asszonyok, tudhatnák már, hogy mindent csak uszora-kamatol adunk.

Táviratok

A pápaválasztás.

Budapest, aug. 3. é. 12 ó.

Rómából jelentik: A mai ötödik szavazás is teljesen eredménytelen volt. Az eredmény nagyon kétes, de Rampolla megválasztása ki van zárva.

Budapesti gabonatözsde.

Készárú-üzlet lanyha, 10 fillérrel olcsóbb, határidőüzlet szintén lanyha.

Jegyzetelt:

Buza okt.	7.30—31
Buza 1904. ápr.	7.50—49
Rozs okt.	6.14—15
Zab okt.	6.20—21
Tengeri jutisra	5.91—92

REGENY

Hajótörés után.

— Délamerikai regény. —
Írta: Kreuth W. (18)

Berger egy becsületes gyarmatos volt, szorgalmas és törekvő, ki hosszú ideje már, hogy nem hagyta el a gyarmatot s kinek gazdasága mint mintagazdaság híres volt. Ifjú korában hatalmas testalkatu, most 65 éves korában azonban egészen kiszáradt és meggyöngyödött a kemény munkától, fáradtsággal és nélkülözésekkel telt ideje volt Bergernek, bronz színű bőre tele volt ráncokkal s hosszu ora és éles szemei egy igazi délamerikai gyarmatos tyust jelöltek.

— Ah, ön van itt, Robert ur, —

mondá ő végre szárazon — honnan jön ide — és — miféle társaságban?

Robert baritságos arca elkomorult, midőn viszonozta:

— Öntől, Berger ur, mint földészől, megis jobb fogadtatást vártam. Hisz ezen emberek vendégeim.

— Ugyan ne beszéljenek már annyit. Berger ur adja már elő a borát és a lovaknak adjon eledelet! — kiáltá Witteke a lóról leszállva és a házfélre lépdelve.

— Jó napot Berger anyó, hogy van még?

Tréfálva közeledett Witteke a paraszt asszonyhoz és kizelegve megölelte. Ez eltaszította magától és mérges hangon kiáltá:

— Annyit mondhatok magának, ha azt a tolvaj Santost megfogom, agyonütöm. Nem-e a legszebb kakasomat lopta el tegnap a kötélrevaló, de be is panasztam ám az igazgatónál s mialatt a bűnnélküli apja a mezőn lovagol, ahelyett, hogy dolgozna, csinos fia bizonyosan a tömlőbe kerül.

— A menyköbe is! — káromkodott Witteke — szivleg megbotránkozva fia magaviseletén, hisz mindig mondom, hogy a fin tönkre teszi az apja és az egész családjá becsületét. De érezni is fogja a kezem súlyát — tette hozzá mérgesen! Azonban — tette hozzá hízogó hangján — ne veszkedjék tovább, hisz látja, hogy egy tisztességes ember társaságába jöttem ide. Mind éhesek és szomjasok vagyunk — már itt van eset, az én házam pedig még igen messze van. Három óra alatt sem érünk oda.

— Isten hozta, Róbert ur, — mondá Berger atya — adja ide a lovát, ne lánson semmibe sem hiányt. De tudja, — tette hozzá mérges hangon — ettől a paraguay népségtől óvakodni kell. Egy piszkos, közönséges népség, olyan cigányfajta. Jöjjön velem a szobába, az anyuk majd gondoskodik mindenről.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI ÜZENET.

A. B. Kolozs. Nemcsak ott, de általában az erdélyi részeken kritikán alól áll a postai kézbesítés. A Dunántul is hamarabb kapják kézhez pár órával a Kolozsvártól küldött „Ujság”-ot és leveleket, mint például a szomszéd Kolozson, Tordán vagy Gyulafehérvárt. Erről személyes tapasztalatunk van; de sajnálatunkra nem segíthetünk. Ezen csak a postaigazgatóság erélyes intézkedése segíthetne az által, hogy a vidéki postamestereket évtizedes kényelmükből gyorsabb szolgáltatással serkentse, ha ugyan ő is bírni velük. Majd a jövő században ezt is megérjük.

K. E. Erzsébetváros. A multért s az üdülésért kegyesen megbocsátva szigorúan várjuk a fehér lapokat. Szívesen üdvözlét!

Felölő szerkesztő:
HERCZEG JENŐ.
Laptulajdonos:
GOMBOS FERENCZ.

NYILTTÉR*

Sz. 512—1903.

Árverési hirdelményi kivonal.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. kincstárnak Togyerás Szimion m.-macskási lakos végrehajtást szenvedő elleni 252 kor. tőke és jár. iránti ügyében az árverést elrendelte a Kolozsvár vidéki kir. bírórság területén lévő M.-Macskás községben és határán fekvő és a m.-macskási 20. sz. tkvben jelenleg végrehajtást szenvedőnek vételi jogutódai Korpogyan Ravéka és Togyerás Nyikulai nevén álló A. I. 1—4 rend. 243. 244. 529. 645. 860. 861. hrsz. egy tkvi jóságtestet képező ingatlanokra együttesen és pedig Togyerás Juon loi Szimion C. 1. alatti egygyedrészesben haszonelvezeti jogának fenntartásával 1516 korona becsértékben, mint ezenmel megállapított kikiáltási árban és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1903 évi augusztus 4 napján délelőtt 10 órakor Magyar-Macskás község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsértéknek 10 százalékát bánatpénzt kétszázszázban vagy az 1881. LX. t.c. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881: 3333 I. M. Rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírral a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről szabályszert elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Kolozsvárt, 1903. március hó 19-én.

Dr.

Kiadó lakás!

Egy külön telek (Rózsa-u. 16. és Párizs-u. 17.) mely áll 8 szoba, konyha, fürdőszoba, terjedelmes pince és raktárhelyiségekből
Október hó 1-sejére kiadó!

Ertekezhetni **BABOS SÁNDOR** óra- és ékszerüzletében, a hol a még visszamaradt óra- és ékszer, szolid és jó áru, **október hó 1-ig** minden elfogadható áron adatik el.

Hirdetések

a legolcsóbb árban
GOMBOS FERENCZ
könyv-nyomdájában
vértetnek föl. Egy.-u.

Kolozsvári Zakarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaság.

Törlesztés és közösleges jelzálog-
kölsönöket nyújt
hosszabb, vagy rövidebb időre Kolozsvárt
fekvő bérházakra és bárhol fekvő föld-
birtokra. 2608 67-*

Az ügyleteket a leggyorsabban és legelő-
nyösebben bonyolítja le s a kölcsönöket
minden levonás vagy külön díj nélkül
készpénzben fizeti ki.

Deutsch József

férfi-ruha áruház Kolozsvárt,
Mátyás király-tér 30. sz. alatt.

Férfi-, fiu- és gyermekruhák a legelőnyösebb árak mellett szerezhetők be!

A világ legtökéletesebb Beszélő gépe!

Világhírű Mascagni Record Comp.

grammophonjait és fonographjait

csekély havi részletekre szállítjuk. Havi részlet
4 koronától feljebb. Képes árjegyzék ingyen
és bérmentve. — Erdélyrészi főképviselet: —

„**KORVIN MÁTYÁS**“

Erdélyi Könyvkereskedő Részvénytársaság
Kolozsváron, Deák Ferenc-utca 21.

Hangszer osztály. — A gépek ugyanott megtekinthetők.

Mátyás király
tér.

Gróf Rhédey
palota.

Schuster Emil

Norinbergi, díszmű, játék, sport, vadászati
— és fényképezési kellékek áruháza Kolozsvárt.

Telefonszám:
183.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát:

Utazási kellékekben: ugyint
ládabőröndök, legjobb minőségű
szabadalmazott vesszőkosarak
minden nagyságban, kézi- és
nyakba aggató táskák, takarók
(Plaid) és összekötő szíjak, uti-
berendezések (Nessesairek), toi-
let-czikkek, valódi angol és fran-
czia illatszerek és szappanok.

Fényképezési kellékekben:
Kézi, állványos és Kodak zseb-
kamrákból filmek, üveglemezek
a leghíresebb gyárakból, másoló-
papírok, levelezőlapok és vegy-
szerekből, szóval minden meg-
kívánható kelléket eredeti
gyári árak mellett.

Vadászati kellékekben:

Kizárólagos raktár I. P. Sauer &
Sohn Suhl. H. Pieper és Neuman
Freres belgiumi fegyvergyárosok
serétes és golyós fegyvereikből
bármilyen Caliberben 38 kor.-tól
600 kor.-ig; Revolverek, Browning
és Bär czéllövő és flobert piszto-
lyok, revolvertöltények, töltényhü-
velyek, fojtások, golyók és serétek,
becsavaró- és tisztító kellékek
stb., vadászcipők, eszímák, va-
dászharisnyák, kalapok és sapkák.
Vízhatlan loden és teveszörkábá-
tok, felöltők és gallérok, valódi
dániai mosható íramszarvasbőr-
kabátok, szőrmevel bélelve és
béleletlenül, bőrsapkák és sisakok.

Alkalmi ajándéktárgyak:

Díszműáruk, valódi bronzöntvé-
nyek, írő-, teázó- és liquer-
készletek. Gyermek-játékszerek,
torna- és testedző-szerek, hinták
stb. Tűzijátékok, lampionok, Con-
fetti és Serpentin.

**Az eredeti Gramphon-
Amerikai Gramphon
Társaság hangosan beszélő-
zenélő- és szavaló-gépjait,**
eredeti gyári árakon 105, 150—
200 koronáig; ugyisint az
ezekhez megfelelő lapokból ál-
landó nagy raktár magyar, német,
angol, francia, olasz kiadások-
ban. **Gramphonokat meg-
felelő referentiák mellett havi
részlettörlesztés** mellett is
árusítok eredeti gyári árakban.

Schuster Emil.

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyártók
Budapest Váci-körút 63. sz.
Állal a legújtanosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek
2 1/2 egész 12 lóerős,
szállítási, szállításos,
továbbá járgány-cseplőgép, lökéscsúszó, kontolyozó, kassza- és arató-
gépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill“
legjobb sorvetőgép,
szekavágó, fűnyírógép,
kukorica-morzsolók,
daráló, őrő-malacok,
egyetemes acél-akák.

2- és 3-vasúti és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzék kívá-
ratra ingyen és bérmentve
küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb
locomobil- és cseplőgép-gyára.

HERMANN E.

varrógép és kerékpár nagy raktára

Kolozsvárt, Egyetem-u. 6 sz.

Újonnan berendezett mechanikai
műhelyben minden mechanikai
javítások olcsón, gyorsan és ponto-
san eszközöltetnek.

Varrógépek!

1 valódi családi Singer varrógép himző készülékkel ellátva 50—50 frtig.
1 karikahajós „ „ „ 65—80 frtig.
1 Central Bobbin „ „ „ 86—90 frtig.

Eredeti Howe C. Wheeler & Wilson
D. 12., Manufacturing & C. New
York, Balkara Cylinder stb. stb.

2290 65-*

1 új kerékpár angol villával 70—90 frtig. Kerékpár köpeny 4—6 frtig.
Kerékpár gumis 2 frt 30 krtól 3 frtig. Kerékpár csengő 30 krtól.
1 frt 50 krig. Kerékpár acéllan lámpa 2 frt 50 krtól 5 frtig stb. stb.

Csak! készpénzért!

Milyen vizet igyunk?

Csakis a felső-rákosi Mátyás király vizet!

Mert nemcsak hogy 50%-al olcsóbb, mint a többi itt
ismert ásványvizet, de **gyógyhatásra**, valamint
üdítő hatásra is azokat jóval felülmúlja!

Minden fűszerkereskedésben literes üvege 8 kr.

Főraktár a forrásbérlo:

Hirsch Adolf czégnél (Hid-utca).

Csodálatos gyógyviz.
Gyomor- és bélhurut, étvágy-
talanság, vérszegénység, máj-
és hólyagbetegségek, vesebet-
betegségek, vesebántalmak, és ar-
ny-
eres bántalmaknál.

Mélt. dr. Korányi Frigyes főrendiházi tag
ur, a budapesti m. kir. egyetem hírneves bel-
gyógyászati tanárának bizonyítványa.

A felső-rákosi „MÁTYÁS” forrás ásványvizét
a vezetésem alatti egyetemi belgyógyászati kóro-
dán, valamint a magán gyakorlatban sokszorosan
rendeltem — a gyomor és légcsőszervek
hurutos bántalmaiban, vesebajokban, fő-
leg pedig vérszegénység és ezzel összekötött
idegbajokban szenvedő betegeknek mindazon
előnyös hatással, melyet a legjobb föld-
des vasas ásványvizet nyújtanak.

Gazdag szénasav tartalmánál és kellemes fris-
sító ízénél fogva kedvezően befolyásolja
az étvágyat és az emésztést. A rendelke-

zésemre bocsátott ásványvizet teljesen tisztá és
kifogástalan kutkezelésről tanuskodik.
Budapest, 1903. febr. 27.

Korányi Frigyes s. k.
egyetemi tanár.

Mélt. dr. Purjesz Zsigmond udvari tanácsos
ur, a kolozsvári Ferencz József egyetem hírneves
belgyógyászati tanárának bizonyítványa.

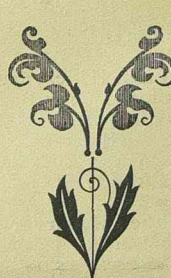
Alulírott a felső-rákosi „MÁTYÁS” forrás
vizét, kedvező vegyi összetételénél fogva,
nem csupán kellemes élvezeti itálnak
tartom, hanem igen jó sikerrel alkalmaztam
azt úgy a legkülönbözőbb eredetű vérs-
zegénység — mint az emésztő és légcső-
szervek hurutos bántalmait ellen.
Kolozsvár, 1903. jan. 23.

2407 39—100 Dr. Purjesz Zsigmond s. k.

1 literes üvegekben kizárólagos főraktár:
Telefon 241. SEGESVÁRI és TÁRSÁ czégnél & Telefon 241.

Réti Sándor férfiruha-kereskedőnél

a Tanácsháza alatt.

1 férfi öltöny 4 frttól
1 fiu „ 1 frt 50 krtól
1 férfi nadrág 1 frttól kezdve

kapható csakis a

Tanácsháza alatt.

Cséplőgép garnitúra olcsó áron eladó!

Ertekezhetni lehet: **B. Bak Lajosnál.**